

De contributiemonitor

CONTRIBUTIES EN TOEGANGSPRIJZEN IN DE SPORT

Door Arjen Davids (Mulier Instituut)

Een belangrijke inkomstenbron voor sportverenigingen zijn de contributies van leden. Voor sportaccommodaties zoals zwembaden en ijsbanen zijn de toegangskaartjes de voornaamste inkomstenbron. Hoe hoog zijn deze contributies en prijzen van toegangskaartjes en welke ontwikkeling is daarin te zien? Om de ontwikkelingen in de betaalbaarheid van de sport te kunnen volgen, brengen het Mulier Instituut en de HAN de contributies van sportverenigingen en de toegangsprijzen van zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen in kaart.

De betaalbaarheid van sport is een belangrijk aandachtspunt op verschillende beleidsagenda's in Nederland. Een stijging van de verenigingscontributies en de toegangsprijzen van zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen raakt mensen direct in hun portemonnee en kan de inclusiviteit van sport bedreigen: het idee dat iedereen moet kunnen meedoen en dat de prijs geen belemmering voor sportdeelname mag zijn. In de vorige *Sport, Bestuur en Management* gaf onderzoeker Resie Hoeijmakers van het Mulier Instituut aan dat veel verenigingen problemen verwachten als gevolg van afnames van het aantal leden. Bestuurders van verenigingen zien vergrijzing, individualisering en een afname van de populariteit van de sport als oorzaken van de (verwachte) afname van het aantal leden bij hun vereniging. De afname van het aantal leden leidt volgens de verenigingen tot een afname van de financiën door minder contributie-inkomsten en een lagere baromzet. Verder voorzien ze een afname van het aantal vrijwilligers. Contributie is de belangrijkste inkomstenbron voor verenigingen en is van groot belang om te kunnen voortbestaan. Daar waar de contributies voor sportverenigingen van groot belang zijn, zijn de toegangskaartjes dit voor sportspecifieke accommodaties. Denk hierbij aan zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen. Gevreesd wordt dat verenigingen en accommodaties de terugloop in inkomsten door minder leden of bezoekers (moeten) compenseren door de contributie of toegangsprijs te verhogen. Dat maakt de sport duurder en zou een negatieve spiraal in werking kunnen zetten.

TABEL 1
VERSCHIL GEMIDDELTE CONTRIBUTIE SENIOREN, JUNIOREN EN PUPILLEN NAAR SPORTTAK
IN HET SEIZOEN 2016/2017 EN 2018/2019 (IN EURO'S EN PROCENTEN)

	Senioren		Junioren		Pupillen*	Verschil 2018/2019 t.o.v. 2016/2017 met verrekening CPI	
	2016/ 2017	2018/ 2019	2016/ 2017	2018/ 2019	2018/ 2019	Senioren	Junioren
Atletiek	172	175	144	155	131	-2%	+4%
Handbal	243	249	185	194	127	-1%	+1%
Hockey	281	299	255	273	211	+2%	+3%
Voetbal	197	207	150	158	129	+1%	+1%
Volleybal	225	232	174	175	129	-1%	-3%

* De contributie van pupillen is in het seizoen 2016/2017 niet in kaart gebracht.

Om te zien of de voorspelde ontwikkeling werkelijk optreedt, zijn het Mulier Instituut en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) gestart met de ontwikkeling van een contributiemonitor. In de contributiemonitor worden de gemiddelde contributies en toegangsprijzen voor verschillende takken van sport en voor specifieke sportaccom-

modaties (zoals zwembaden en ijsbanen) in kaart gebracht en in de tijd gevolgd. Vanaf het seizoen 2019/2020 is de Fontys Economische Hogeschool Tilburg als onderzoeks-partner aangesloten.

In dit artikel bespreken we de ontwikkeling van de gemiddelde contributie van sportverenigingen in vijf sporttakken (atletiek,

CONTRIBUTIE IS DE BELANGRIJKSTE INKOMSTENBRON VOOR VERENIGINGEN EN IS VAN GROOT BELANG OM TE KUNNEN VOORTBESTAAN

handbal, hockey, voetbal en volleybal) en de toegangsprijzen van zwembaden, ijsbanen en klim- en boulderhallen.

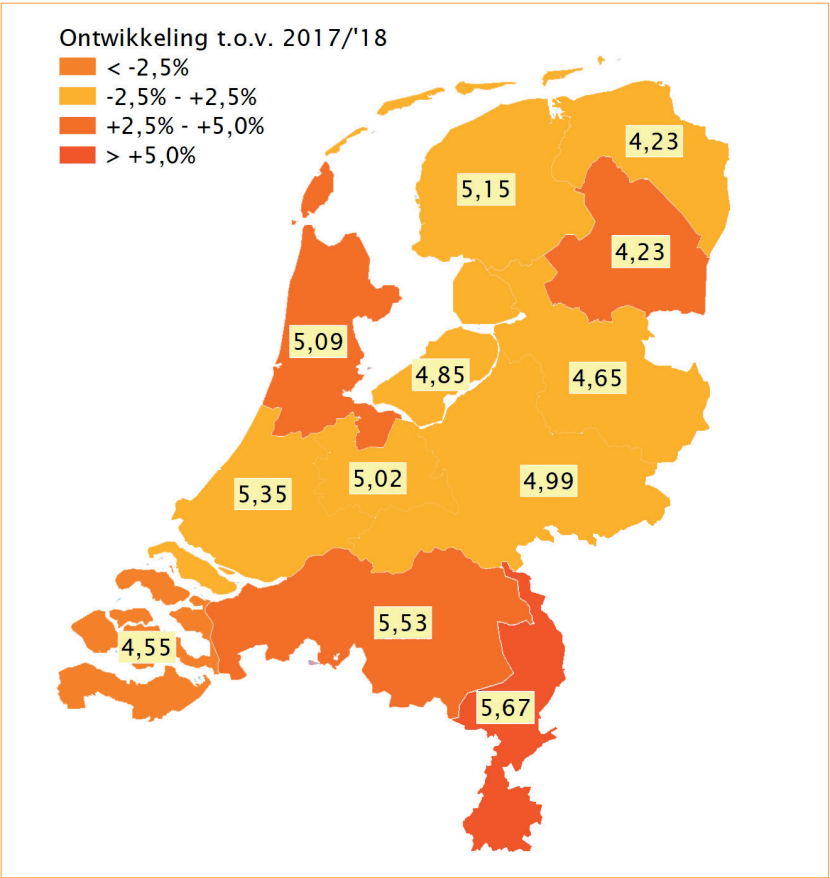
Contributies sportverenigingen

Van vijf takken van sport zijn de contributies over twee seizoenen (metingen) beschikbaar. Deze sporten zijn atletiek, handbal, hockey, voetbal en volleybal. Bij deze vijf sporten zijn de gemiddelde contributies over het seizoen 2018/2019 het hoogst voor senioren van hockeyverenigingen (€ 299), gevolgd door handbal (€ 249). Atletiek (€ 175) is het goedkoopst, gevolgd door voetbal (€ 207; tabel 1). Dezelfde rangschikking is bij junioren te zien. Hockeyjunioren betalen gemiddeld genomen de hoogste contributie (€ 273) en atletiekleden de laagste contributie (€ 155). Bij de pupillen zijn de verschillen kleiner en is geen duidelijke volgorde te zien. Hier liggen de gemiddelde contributies lager dan bij de junioren. Dat is in lijn van de verwachting dat jongere leden minder contributie betalen. De contributies voor pupillen liggen – op hockey na – rond de 130 euro. De contributie voor hockeypupillen is aanmerkelijk hoger: 211 euro. Alle gemiddelde contributies bij de vijf sporten (atletiek, handbal, hockey, voetbal en volleybal) zijn in de afgelopen twee jaar gestegen (tabel 1). Maar als dit verrekend wordt met de ConsumentenPrijnsIndex¹, dan zijn de seniorencontributies voor atletiek, handbal en volleybal en juniorencontributie van volleybal gedaald (tussen de 1 en 3 procent daling). Dit geldt ook voor de contributie voor senioren bij atletiekverenigingen. Opvallend is dat – naast de daling van de contributie bij senioren van atletiekverenigingen – de grootste stijging heeft plaatsgevonden bij junioren van atletiekverenigingen (+4%). In beide seizoenen zijn de hockeycontributies het hoogst (€ 281 om € 299). Atletiek had in het seizoen 2016/2017 – net als in het seizoen 2018/2019 – de laagste contributie (€ 172 om € 175). Dit is mogelijk te verklaren doordat niet alle atletiekverenigingen gebruikmaken van een (eigen) accommodatie.

Toegangsprijzen

Zwembaden

In Nederland zijn ruim 700 publieke zwembaden. Gemiddeld kost een zwembezoek op basis van een kaartje voor eenmalige toegang ruim 5 euro (€ 5,11). In vergelijking met 2017/2018 is dat – gecorrigeerd voor de ConsumentenPrijnsIndex¹ – een stijging van drie procent (+ € 0,35). In Noord-Brabant en Limburg is de gemiddelde toegangsprijs het hoogst en in Groningen en

KAART 1
GEMIDDELDE TOEGANGSPRIJS ZWEMBADEN NAAR PROVINCIE IN 2018/2019 (IN EURO'S)
EN PRIJSVERANDERING GECORRIGEERD VOOR CPI TEN OPZICHTE VAN 2017/2018 (IN
KLEUREN; N=263)

Drenthe het laagst (kaart 1). De gemiddelde toegangsprijs is – gecorrigeerd voor de CPI – het afgelopen seizoen het sterkst gestegen in Limburg (+7%) en is alleen gedaald in Zeeland (-3%). Een los kaartje in een zwembad met recreatief gedeelte (apart bad met fontein/stroomversnellingen/glijbaan/spuiten, etc.) kost gemiddeld 27 procent (€ 1,23) meer dan bij een zwembad zonder recreatief zwemgedeelte. Zonder recreatief zwemgedeelte is de toegangsprijs – gecorrigeerd voor de CPI – gemiddeld vier procent gestegen (+ € 0,16). De toegangsprijs voor

een zwembad met recreatief gedeelte is met één procent gestegen (+ € 0,04).
Ijsbanen
Nederland telt 22 kunstijsbanen die in het winterseizoen (oktober t/m maart) zijn geopend. De gemiddelde toegangsprijs van ijsbanen is 7,15 euro en ligt hiermee 27 procent hoger dan vorig jaar. Toen kostte een toegangskaartje gemiddeld 6,88 euro (figuur 1).² In vergelijking met 2016/2017 is dat – gecorrigeerd voor de ConsumentenPrijnsIndex – een stijging van één procent (+ € 0,04).

TABEL 2
TOEGANGSPRIJS KLIM- OF BOULDERHAL IN 2018/2019* (IN EURO'S)

	Volwassenen	Jongvolwassenen en studenten	Jeugd	Pupillen
Klimmen (n=39)	12,50	10,95	10,82	8,62
Boulderen (n=18)	10,29	8,93	7,92	6,71

* Klim- en boulderhallen zijn in 2018/2019 voor het eerst onderzocht, waardoor een vergelijking met eerdere seizoenen niet mogelijk is.

De toegangsprijzen liggen in 2018/2019 tussen de 5,50 en 9,00 euro. De laagste toegangsprijs wordt gehanteerd in Rotterdam en Leiden. De hoogste toegangsprijs geldt voor De Vechtsebanen in Utrecht. De toegangsprijs bij Sportiom in Den Bosch is als enige het afgelopen jaar gedaald (van € 8,95 naar € 8,00). De prijzen bij andere ijsbanen zijn gelijk gebleven of licht gestegen (stijging tussen de € 0,10 en € 0,50).

Klim- en boulderhallen

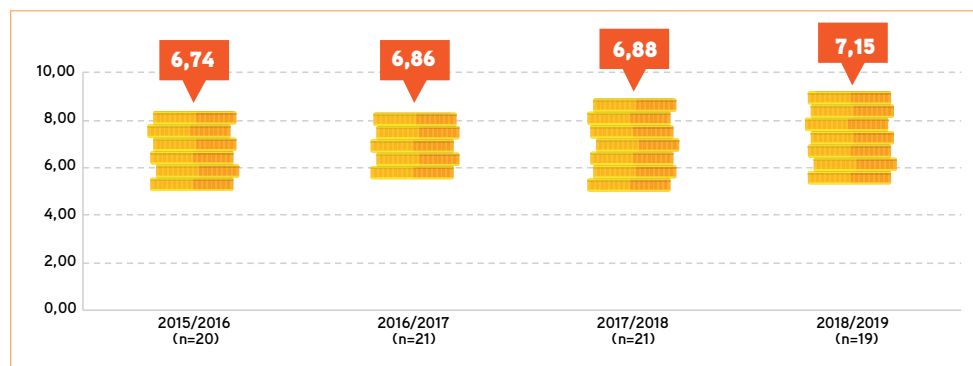
In Nederland zijn tientallen klim- en boulderhallen te vinden. De Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging (NKBV) is de sportbond voor bergwandelen, alpinisme, sportklimmen en boulderen. Volgens de NKBV zijn er 39 klimhallen in Nederland. De gemiddelde toegangsprijs voor volwassenen om één keer (vaak een dag zonder tijdslimiet) te klimmen is 12,50 euro (tabel 2). Jongvolwassenen en studenten en andere jeugd betalen gemiddeld bijna 11 euro en pupillen 8,62 euro. Eén keer boulderen is voor volwassenen gemiddeld genomen ruim 2 euro goedkoper dan klimmen. Voor jongvolwassenen en studenten is dit ook 2 euro, voor jeugd bijna 3 euro en voor pupillen bijna 2 euro.

Klim- en boulderhallen hanteren verschillende leeftijdsindelingen. Over het algemeen kan gesteld worden dat volwassenen vaak 18+ of 25+ zijn, jongvolwassenen vaak 18-24 jaar, jeugd vaak 8/10-17 jaar en pupillen vaak tot en met 7 jaar of 6 tot en met 9 jaar.

Conclusie

De gemiddelde contributies van vijf takken van sport zijn vergeleken voor de jaren 2018/2019 ten opzichte van 2016/2017. Het gaat hierbij om atletiek, handbal, hockey, voetbal en volleybal. De gemiddelde contributies liggen voor senioren tussen de 175 en 300 euro. Gemiddeld betalen atletiekleden binnen deze vijf sporten de laagste contributie en hockeyleden de hoogste contributie.

In vergelijking met 2016/2017 zijn de gemiddelde contributies van sportverenigingen in deze vijf sporttakken toegenomen, maar met verrekening van de CPI blijkt dit niet bij alle sporten het geval te zijn. De contributies voor senioren en junioren bij volleybalverenigingen en bij senioren van atletiek- en handbalverenigingen zijn afgenomen (tussen de 1 en 3%). Hockeycontributies lijken sneller duurder te worden ten opzichte van de andere vier sporten. De contributie voor senioren is met twee procent gestegen en bij junioren is een stijging van drie procent te zien.

FIGUUR 1
GEMIDDELDE, MINIMALE EN MAXIMALE TOEGANGSPRIJS IJSBANEN IN NEDERLAND IN DE SEIZOENEN 2015/2016 TOT EN MET 2018/2019 (IN EURO'S)

IN NOORD-BRABANT EN LIMBURG IS DE GEMIDDELDE TOEGANGSPRIJS VOOR HET ZWEMBAD HET HOOGST

De toegangsprijs van zwembaden is gemiddeld 5,11 euro en is de afgelopen twee jaar – verrekend met de CPI – met drie procent gestegen. De toegangsprijs van ijsbanen is gemiddeld 7,15 euro en is in de afgelopen drie jaar met één procent gestegen. Hiermee stijgen de toegangsprijzen voor zwembaden en ijsbanen iets sneller dan de inflatie. Voor klimmen en boulderen kan deze vergelijking nog niet worden gemaakt, omdat hier geen eerdere meting voor is gedaan. De gemiddelde toegangsprijs voor volwassenen om één keer te klimmen is 12,50 euro. Voor boulderen is dat 10,29 euro.

De stijging van de contributies bij de vijf gevolgde sporten volgt dus grotendeels de inflatie, maar er zijn wel verschillende ontwikkelingen te zien. Met name de contributie bij hockey stijgt gemiddeld iets sneller dan de inflatie, terwijl bij handbal en volleybal de contributiestijging juist wat achterblijft. Het lijkt er dus niet op dat verenigingen de terugloop in inkomsten als gevolg

van dalende ledenaantallen compenseren met een hogere contributie. Integendeel zelfs, de contributie stijgt het hardst bij hockeyverenigingen, waar nog vaak sprake is van groei of zelfs wachtlijsten.

De komende jaren blijven contributies en toegangsprijzen met de contributiemonitor worden gevolgd en wordt het aantal sporttakken en typen accommodaties uitgebreid. Zo kan de betaalbaarheid van de sport op lange termijn worden gemonitord en kunnen eventuele verschillen tussen takken van sport, accommodaties en regio's zichtbaar worden.

Meer weten?

Meer weten, bijvoorbeeld over sportspecifieke uitkomsten? Lees de ontwikkelingen van verenigingscontributies in de contributiemonitor op mulierinstituut.nl. Contributies van andere sporten, zoals tennis, handboogschieten en golf, zijn daar ook te vinden. Per sport zijn uitsplitsingen gemaakt (bijvoorbeeld naar senioren, junioren en pupillen).

Betrokken bij de contributiemonitor: Mulier Instituut (Arjen Davids en Paul Hover); HAN (Willem de Boer en Jelle Schoemaker); Fontys Economische Hogeschool Tilburg (Bart van Bezooijen en Monique van Rooijen).

1. Het verschil is berekend door de stijging in contributie/toegangsprijs te verrekenen met de ConsumentenPrijnsindex (CPI). Een plus betekent dat de contributie sterker is gestegen dan de inflatie; een min dat de contributie minder is gestegen dan de inflatie.
2. Het Leisure World Ice Center in Dronten is hier niet in meegenomen omdat deze cijfers incompleet zijn.

NEEM VOOR VRAGEN OVER DE CONTRIBUTIEMONITOR CONTACT OP MET ARJEN DAVIDS: A.DAVIDS@MULIERINSTITUUT.NL.